

Forebyggelse og håndtering af overgreb mod børn og unge

Halsnæs Kommunes handleplan

August 2024

Indhold

1 Indledning	3
2 Handleplan: Definition og begreber	4
Hvad er psykisk, fysisk og seksuelle overgreb?	4
Når overgrebet sker som digital krænkelser	7
3 Forebyggelse: Overgreb mod børn og unge	12
Børn med handicap	12
4 Handleplan: Professionelles reaktioner på overgreb	14
5 Handleplan: Almindelig og skærpet underretningspligt	16
6 Handleplan: Handlemuligheder og handlepligt	18
7 Handleplan: Ved mistanke mod forældre eller andre i forældres sted	19
8 Handleplan: Ved mistanke mod én i barnets netværk eller én ukendt	22
9 Handleplan: Ved mistanke mod en ansat i Halsnæs Kommune – nedsættelse af Task Force	25
10 Handleplan: Når børn og unge krænker børn og unge under 18 år	29
11 Handleplan: Når underretningen er modtaget i Børne- og Ungeafdelingen	32
12 Handleplan: Vigtige telefonnumre og links	34

1 Indledning

Halsnæs Kommunes handleplan "Forebyggelse og håndtering af overgreb mod børn og unge"¹, henvender sig til alle ansatte, som er i direkte kontakt med børn og unge under 18 år. Den retter sig mod ledere og ansatte i dagtilbud, skoler, SFO, klubber, pleje- og aflastningsfamilier, døgninstitutioner, sundhedspersonale, rådgivere og andre faggrupper inden for børne- og ungeområderne.

Ønsket er at sikre, at alle kender deres rolle og ansvar i forebyggelsen og håndteringen af mistanke om overgreb mod børn og unge i alderen 0-18 år. Handleplanen giver indsigt i viden om overgreb, de grundlæggende redskaber, handlemuligheder og handlepligt. Planen skal for det første tilstræbe en hurtig, ensartet og professionel håndtering af mistanker om overgreb mod børn. For det andet skal planen skabe grundlag for, at der i institutioner og skoler arbejdes med forebyggelse af overgreb mod børn.

Handleplanen baserer sig på viden fra udgivelsen "Den professionelle tvivl. En håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge", som er udarbejdet af Socialstyrelsens videnscenter SISO i 2022.

Håndbogen findes på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside, hvor man kan finde mere nyttig viden. Se her:

<https://www.sbst.dk/udgivelser/2022/den-professionelle-tvivl-en-haandbog-om-tidlig-opsporing-af-overgreb-mod-boern-og-unge>

Det er nødvendigt at have en handleplan mod overgreb, fordi:

- Overgreb er ødelæggende for børns udvikling
- Børn har krav på den bedst mulige hjælp
- Området er komplekst i praksis og i lovgivningen
- Ikke to tilfælde er ens. Der er mange "gråzonesager"
- Det hjælper os til at huske alle detaljer – midt i håndteringen af krise, følelser, usikkerhed og handletrang
- Det giver os bedre overskud til at holde fokus på barnet
- Det giver overblik over egne og andres roller og opgaver i det tværfaglige samarbejde omkring barnet
- Det giver os overblik over de handlemuligheder, vi har – alt efter hvem mistanken retter sig mod.

Handleplanen bygger på forældreansvarslovens § 2, som giver alle børn ret til tryghed og omsorg og skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

Derudover er Kommunalbestyrelsen ifølge Barnets Lov § 15 forpligtet på at udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller. Dette er Halsnæs Kommunes beredskab.

¹ Fremover benyttes udtrykkene barnet eller børn. Men det betyder fortsat, at disse situationer vedrører alle børn og unge i alderen 0-18 år

2 Handleplan: Definition og begreber

Hvad er psykisk, fysisk og seksuelle overgreb?

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om vold og overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved vold og seksuelle overgreb. I handleplanen har vi valgt at anvende de definitioner på seksuelle overgreb og vold, som anvendes af Social- og Boligstyrelsen. I handleplanen arbejdes der med udgangspunkt i, at overgreb er udtryk for vold mod et barn, at dette kan være i form af enten fysisk, psykisk eller seksuel vold. I det følgende vil der imidlertid i definitions-mæssig sammenhæng blive præsenteret særskilte definitioner for henholdsvis seksuelle overgreb, overgreb omhandlende fysisk og psykisk vold. Overgrebene kan også komme til udtryk gennem en digital krænkelse. Derfor er der særlige afsnit om denne form for overgreb.

Definition på seksuelt overgreb

”Et seksuelt overgreb er en handling rettet mod et barn, hvor en voksen, et andet barn eller en ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet til at indgå i seksuelle aktiviteter. Seksuelle overgreb skader barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare. Desuden skades barnets evne til at indgå tillidsfuldt i relationer og danne et positivt selvbillede.” (Social- og Boligstyrelsens videnscenter SISO, 2020).

Et seksuelt overgreb kan involvere fysisk kontakt – f.eks. at krænkeren blotter sine kønsdele, kigger på eller berører bestemte dele af offerets krop eller opfordrer til at deltage i seksuelle handlinger. Overgreb kan også være, at offeret tvinges til at klæde sig af, tvinges til at se på pornografiske billeder, eller at offeret udsættes for seksuelle chikane. Seksuelle overgreb kan også finde sted i den digitale verden. Via de sociale medier er der også mulighed for deling af nøgenbilleder, og det er en mulighed for at groome eller true børn og unge til yderligere seksuelle aktiviteter, når nøgenbilleder eller andet er havnet i de forkerte hænger (Den professionelle tvivl side 52).

Der er således tale om overgreb når:

- Barnet eller den unge ikke kan forstå, ikke er modent til eller ikke kan give samtykke til en seksuel handling
- Der sker en krænkelse af barnets eller den unges integritet
- Den krænkende part udnytter barnets eller den unges afhængighed eller egen magtposition
- Den seksuelle handling baserer sig på krænkerens behov

Ethvert overgreb skal tages alvorligt, og det kan aldrig være barnets egen skyld, at det udsættes for et overgreb.

Det er samtidig vigtigt at være opmærksom på, at uanset om mistanken viser sig grundløs eller ikke får et retsligt efterspil, har man stadig at gøre med et barn eller en ung, der har udvist signaler eller tegn, der tyder på overgreb. Et barn, der udviser sådanne signaler, er et barn i mistrivsel, og barnet/den unge vil have behov for professionel hjælp.

Hvad siger loven?

Juridisk drejer 'seksuelle overgreb' om følgende paragraffer i straffeloven:

- ***Incest***

Straffeloven § 210: Samleje eller andet seksuelt forhold end samleje med slægtning i nedstigende linje eller mellem søskende

- ***Voldtægt***

Straffeloven § 216: Tiltvinge sig samleje ved vold eller trussel om vold. Vold sidestilles med hensættelse i en tilstand, hvor man er ude af stand til at modsætte sig handlingen.

- ***Samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år***

Straffelovens § 219, 222, 223, 225: Samleje, andet seksuelt forhold end samleje eller uanstændigt forhold krænker blufærdigheden hos et barn under 15 år – dog 18 år, hvis barnet eller den unge er betroet til undervisning/opdragelse

- ***Køb af seksuelle ydelser fra personer under 18 år***

Straffelovens § 224: Køb af seksuelle ydelser fra personer under 18 år

- ***Sextortion***

Straffelovens § 225: Presse et barn til at udføre seksuelle handlinger på sig selv

- ***Grooming***

Straffelovens § 231: Udnyttelse af overlegenhed på alder og erfaring til systematisk eller ved manipulation at opbygge en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse

- ***Blufærdighedskrænkelser***

Straffelovens § 226, 232, 234, 235: Blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos/film osv. af person under 18 år

De ovennævnte straffemæssige paragraffer retter sig i sammenhængen her mest mod børn under 15 eller 18 år. Kategorierne vurderes at være så tydelige, at de også er beskrivende for, hvad der forstås ved seksuelle overgreb.

Definition af vold

Fysisk vold

Fysisk vold i nære relationer er en handling eller hændelse, hvor forælderen, den primære omsorgsgiver eller den fagperson eller frivillige, i hvis varetægt barnet er overladt, smerter eller skader barnet og krænker dets integritet fysisk og psykisk. Volden kan komme til udtryk ved handlinger som f.eks. at slå, sparke, ruske, bide, kvæle, skolde, brænde eller forgifte barnet. Volden kan være en intenderet handling eller ske i affekt. Der kan være tale om en enkeltstående handling eller gentagne episoder. Fysisk vold er

ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

Psykisk vold

Psykisk vold anvendes som en samlebetegnelse for tre forskellige kategorier af overgreb:

- **Psykisk vold i nære relationer** er et gentaget mønster af handlinger eller hændelser, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver formidler til barnet, at det f.eks. er værdiløst, mislykket, utilstrækkeligt, uelsket eller uønsket. Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke-verbale handlinger, der afviser og nedgør barnet; der udnytter og opfordrer til asocial adfærd; der truer og skræmmer det; eller ved konstant og urimeligt at isolere barnet, så det frarøves muligheden for at få sit behov for samspil med andre opfyldt. Den psykiske vold kan være begået af personer i barnets hjem eller af fagpersoner eller frivillige, i hvis varetægt barnet befinder sig. Psykisk vold er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare.
- **At overvære vold** er, når et barn ser, hører, mærker eller på anden måde oplever, at en forælder eller en anden primær omsorgsgiver udøver fysisk eller psykisk vold mod den anden forældre eller søskende. At overvære vold kan også være, at når et barn latent oplever optræk til fysisk eller psykisk vold eller eftervirkningerne af voldsepisoden. At overvære vold er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare.
- **(Følelsesmæssig) forsømmelse – passiv vold** er et gentaget mønster, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver forsømmer barnets grundlæggende emotionelle behov. Følelsesmæssig forsømmelse kan være at ignorere barnets forsøg på eller behov for følelsesmæssig interaktion eller ved at undlade at udvide følelser over for barnets, f.eks. ved at være afkoblet og uinvolveret. Det kan også være ved at have minimal interaktion med barnet og at undlade at udtrykke omsorg og kærlighed til barnet eller ved at være uopmærksom i forhold til barnets behov for sikkerhed og tryghed. At være udsat for følelsesmæssig forsømmelse er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare.

(Social- og Boligstyrelsens definitioner 2022)

Hvad siger loven?

Straffemæssigt er vold opdelt i en række kategorier af straffbare handlinger med beskrivelse af tilhørende strafferammer. Det drejer sig om følgende paragraffer i straffeloven:

- **Vanrøgt eller nedværdigende behandling**
Straffelovens § 213: Vanrøgt eller nedværdigende behandling af sit barn eller andet barn, som man har forsorg for
- **Psykisk vold**
Straffelovens § 243: Gentagne groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden i husstanden, nært tilknyttet husstanden eller tidligere tilknyttet husstanden

- **Fysisk vold**
Straffelovens § 244: Vold på legemet
- **Rå, brutal, farlig vold eller mishandling**
Straffelovens § 245: Legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller mishandling
- **Kvindelig omskærelse**
Straffelovens § 245a: Bortskærelse eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis og med eller uden samtykke.
- **Vold med døden til følge**
Straffelovens § 246: Der er skærpende omstændigheder ved legemsangreb af så grov karakter eller med så alvorlige skader, at det har døden til følge
- **Trusler og afpresning**
Straffelovens § 260: Ulovlig tvang ved vold eller trussel om vold, ved betydelig skade på gods, ved frihedsberøvelse eller ved at fremsætte usand sigtelse for strafbart eller ærerørigt forhold eller ved at åbenbare privatlivet tilhørende forhold tvinger noget til at gøre, tåle eller undlade noget
- **Trusler på livet**
Straffelovens § 266: Alvorlig frygt for eget eller andres liv, helbred eller velfærd
- **Udbredelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens privat forhold eller som krænker en andens ære**
Straffelovens kapitel 27 – herunder § 264 d om deling af billeder

Da straffebestemmelserne omhandlende vold ikke er tydeligt beskrivende for, hvad der forstås ved voldelige overgreb, uddybes det i det følgende.

Fysisk vold kan f.eks. være at blive udsat for kropslig smerte gennem slag, spark, brændemærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen. Det kan være voldsom rystelse af mindre børn, hvilket kan føre til hjerneskader. Omskæring af piger er også vold.

Psykisk vold kan eksempelvis være følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf og indespærring, at blive nedgjort eller udsat for anden nedværdigende behandling. Det er også psykisk vold for barnet at bevidne fysisk vold mod en af sine nære omsorgspersoner. Psykisk vold kan endvidere være omfattende omsorgssvigt, som ses ved, at barnets grundlæggende behov ikke bliver tilgodeset af dets omsorgspersoner.

Når overgrebet sker som digital krænkelse

'Digitale krænkelser' er et begreb for krænkelser, som sker på Internettet. Seksualiserede digitale krænkelser er en underkategori til 'digitale krænkelser', og her indebærer krænkelsen en seksualisering.

Red Barnet definerer seksualiserede digitale krænkelser som alle uønskede seksuelle handlinger, der foregår på Internettet. Det omfatter handlinger, hvor billeder, film, indlæg, beskeder eller hjemmesider bliver anvendt på en måde, så en person f.eks. føler sig truet, udnyttet, tvunget, ydmyget, udstillet, seksualiseret, diskrimineret, ked af det, bange eller bekymret.

Ofte handler seksualiserede digitale krænkelser om ufrivillig deling af intimt materiale (fx nøgenbilleder), afpresning med seksuelt materiale (kaldet sextortion) eller grooming.

Ufrivillig deling af billeder: Billed- og videodeling uden samtykke omfatter situationer, hvor en persons billeder eller videoer bliver delt uden, at de har givet lov til det. Typisk er materialet af intim, krænkende eller seksuel karakter. Deling af billeder eller video uden samtykke kan ske som en konsekvens af, at en ung selv har delt intime billeder, men billederne kan også anskaffes gennem hacking, eller billederne fabrikeres og manipuleres. Billed- og videodeling uden samtykke kan gå enormt stærk og er ofte krænkende og meget grænseoverskridende for den person, det går ud over.

Sextortion: Sextortion er en sammentrækning af ordene "sex" og det engelske ord for afpresning "extortion." Ved sextortion bruger afpresseren seksuelle eller intime billeder og videoer af offeret til afpresning. Offeret skal eksempelvis betale penge eller sende flere intime billeder til afpresseren for at undgå, at afpresseren offentliggør billederne til eksempelvis offerets familie eller Facebook-venner. Ofte udgiver afpresseren sig til at være en anden. Red Barnet ser en stigning i sager om sextortion. Det har store konsekvenser for et barn at blive udsat for sextortion.

Grooming: Grooming er en proces, hvor en voksen opbygger en tæt og tillidsfuld relation til et barn med en seksuel hensigt. Grooming foregår over tid og er ofte en avanceret manipulationsproces af både barnet og ofte også barnets omgivelser fx forældrene. Grooming kan foregå både fysisk og digitalt – eller som en blanding, hvor det fx starter fysisk, men udvikler sig til, at den voksne også manipulerer eller presser barnet til at dele nøgenbilleder af sig selv. Når grooming foregår i den fysiske verden, har barnet ofte en relation til den voksne i forvejen, fx en ven af familien, en lærer eller en træner. Mange børn sidder tilbage med en ambivalent følelse, fordi de på den ene side har følt sig smigret i relationen til den voksne, samtidig med at de føler skyld og skam. Netop fordi grooming handler om manipulation, kan det være svært for barnet at vide og forstå, at det har været udsat for grooming.

(Red Barnet og Sletdet-rådgivningen)

Hvordan reagerer børn på overgreb?

Børns tegn og reaktioner på overgreb er komplekse og flertydige. De kan reagere, som om de har været udsat for omsorgssvigt og derfor mistrives. Eller de kan få sociale og følelsesmæssige vanskeligheder.

Generelt gælder det, at hvis et barns adfærd afviger fra, hvad du normalt kan forvente af et barn i den pågældende alder, er der grund til at skærpe opmærksomheden på barnet. Børn, som har oplevet omsorgssvigt og mistrivsel, kan blive indadvendte, stille og isolere sig. De kan også blive udadvendte, aggressive og styrende.

Reaktionerne betyder ikke i sig selv, at et barn er udsat for overgreb. Men hvis flere af reaktionerne optræder hos et barn på samme tid, kan det være tegn på, at noget er galt. Det kan være, at du skal drøfte dine observationer med en medarbejder i Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen eller din nærmeste leder.

Det er hverken muligt eller hensigtsmæssigt at udarbejde en facitliste, der rummer tegn og reaktioner, som kan bruges som tjekliste, når du har en mistanke eller er i tvivl. De mulige tegn og reaktioner beskrevet her skal derfor læses som opmærksomhedspunkter – for uddybende beskrivelse henvises til Socialstyrelsens udgivelse 'Den professionelle tvivl'.²

Tegn på seksuelle overgreb

Det er sjældent, at børn udviser tydelige fysiske tegn og reaktioner på at have været udsat for seksuelle overgreb. Forskningen er ikke entydig i forhold til, hvor meget de fysiske tegn skal vægtes, og der er blandt fagpersoner inden for sundhedsvæsenet ikke enighed om sammenhængen mellem seksuelle overgreb og fysiske tegn og reaktioner. Derfor skal man ikke alene basere opsporingen af seksuelle overgreb på afdækning af fysiske tegn. Opsporing af seksuelle overgreb vil ofte være en kompleks proces, hvor eventuelle fysiske tegn og reaktioner suppleres af den øvrige viden, man har om barnet og forældrene. I de tilfælde hvor der er fysiske tegn, der peger i retning af seksuelle overgreb, er det vigtigt at handle hurtigt og relevant, så barnet bliver tilset rettidigt af sundhedsfagligt personale.

Oversigt over fysiske tegn og reaktioner, som der forskningsmæssigt er peget på (Den professionelle tvivl side 55).

Fysiske tegn på seksuelle overgreb

- Alvorlige skader (sår, rifter, blå mærker) eller ar i vævet omkring kønsorganer eller endetarmsåbningen
- Seksuelt transmitterede sygdomme hos børn under 13 år
- Mærker i ganen, hvor det hårde og bløde væv mødes
- Tandlægeskræk

Når et barn udsættes for seksuelle overgreb, kan det udvise adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner som følge af overgrebet. Det er vigtigt at være opmærksom på, at disse tegn og reaktioner kan være forårsaget af andre former for overgreb eller generel mistrivsel hos barnet.

Forskningsmæssigt er der et sammenfald mellem nogle af de adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner på seksuelle overgreb og fysisk vold. Uanset årsagen er det væsentligt at tage adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner hos et barn alvorligt.

Oversigt over adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner, som forskningen peger på, kan være til stede, når et barn udsættes for seksuelle overgreb (Den professionelle tvivl side 55)

Adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner på seksuelle overgreb

- Seksualiseret adfærd, der ikke er alderssvarende, for eksempel seksualiseret sprog
- Søvnproblemer, for eksempel mareridt
- Angst

² Findes på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside <https://sbst.dk/udgivelser/2022/den-professionelle-tvivl-en-haandbog-om-tidlig-opsporing-af-overgreb-mod-boern-og-unge>

- Depression
- Posttraumatisk stressforstyrrelse (PTSD)
- Dissosiation (adskille eller fraspalte følelser, tanker og fornemmelser)
- Selvskadende adfærd
- Reservation over for en bestemt person eller deltagelse i aktivitet med en bestemt person

Tegn på fysisk vold

Det er vigtigt at skelne mellem skader, mærker og rifter, som er opstået som følge af fysisk vold mod barnet, eller som er opstået under almindelige omstændigheder, for eksempel under leg, sport eller anden fysisk aktivitet. Det er desuden væsentligt at være opmærksom på, om der ses et mønster i skaderne.

Det skal understreges, at man som fagperson (uden for sundhedsvæsenet) ikke skal vurdere og konkludere i forhold til om der er tale om fysisk vold. Man skal derimod altid reagere på en bekymring i forhold til om barnet er udsat for fysisk vold, også selvom man ikke finder belæg for sin bekymring i nedenstående opstilling af fysiske tegn på fysisk vold.

Fysiske tegn på fysisk vold

- Blå mærker hos børn under fire måneder
- Blå mærker på overkroppen, ører og nakke
- Blå mærker både 'bløde' dele af kroppen, for eksempel overarme, bagdel
- Blå mærker i en klynge eller flere steder på kroppen
- Blå mærker med lige eller punktformet aftegninger eller afmærkning efter objekt
- Bidemærker
- Klart afgrænset brændemærke eller brændemærke med afmærkning efter objekt
- Brændemærker på ben, arme, overkroppen, bagdel og bagsiden af hånden
- Flere knoglebrud eller knoglebrud i forskellige stadier af heling
- Påført hovedtraume
- Sår, rifter, bidemærker eller brandmærker i eller omkring munden, skader på tænder eller brud på knogler omkring munden eller i ansigtet
- Medicinsk børnemishandling (sjældent)
- Manglende, utilstrækkelig eller usandsynlig forklaring på barnets fysiske skader

Ud over de fysiske tegn og skader efter fysisk vold kan der også optræde alvorlige adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner på, at et barn udsættes for fysisk vold. Det er vigtigt at være opmærksom på, at disse tegn og reaktioner også kan skyldes andre former for overgreb eller generel mistrivsel. Forskningsmæssig er der et sammenfald mellem nogle af de adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner på fysisk vold og på seksuelle overgreb. Uanset årsagen er det væsentligt at tage adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner hos et barn alvorligt.

Oversigt på adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner efter fysisk vold, som der er fundet forskningsmæssig dokumentation for (Den professionelle tvivl side 70).

Adfærdsmæssige, psykiske og sociale tegn og reaktioner på fysisk vold

- Aggression
- Angst
- Depression
- Posttraumatisk stressforstyrrelse (PTSD)
- Dissociation (adskille eller fraspalte følelser, tanker og fornemmelser)
- Selvskadende adfærd

3 Forebyggelse: Overgreb mod børn og unge

Når vi observerer eller konstaterer nogle af de ovennævnte tegn, kan det skyldes et overgreb – tag altid mistanken alvorligt og lad tvivlen komme barnet/den unge til gode.

Alle børn og unge kan risikere at blive udsat for et seksuelt overgreb, men erfaringerne viser, at der er nogle grupper, der er mere udsat end andre. Børn er særlig udsatte, når de har oplevet:

- Opvækst under ustabile familieforhold
- Vold i hjemmet
- Alkoholmisbrug i hjemmet
- Mobning
- Mange skoleskift
- Belastende oplevelser i familien (sygdom/død)
- Dårlig kontakt mellem børn og forældre
- Ensomhed
- Børn i risiko for anbringelse.

Enkeltvis og isoleret er faktorerne ikke nødvendigvis en særlig risiko, men har et barn oplevet flere af de nævnte forhold, er der en øget risiko for, at barnet vil opleve et overgreb. Leder og medarbejdere skal derfor være særlig opmærksomme på trivslen hos et sådant barn.

Børn med handicap

Flere undersøgelser viser, at børn og unge med handicap i højere grad bliver udsat for seksuelle overgreb end børn og unge uden handicap. Dette gælder også for digitale krænkelser. For unge med usynlige handicap er risikoen tre gange så høj som for deres jævnaldrende, viser en dansk undersøgelse fra 2020. Grundet deres handicap kan de have udfordringer fysisk, kognitivt og/eller verbalt. De lever med forskellige diagnoser som udviklingshæmning, ADHD, autisme, blindhed, døvhed mv. Det giver udfordringer, der er med til at øge deres risiko for at blive udsat for seksuelle overgreb.

Læs mere her på SUS's hjemmeside (Socialt Udviklingscenter): <https://forebygseksuelleovergreb.dk/>

Forebyggelse

Den vigtigste opgave er naturligvis at forebygge, at der sker overgreb mod børn. Alle institutioner og skoler skal drøfte problemstillingen og udarbejde en plan. I arbejdet kan hjemmesiden www.on/undervisning.dk inddrages, som er udarbejdet af Red Barnet, Børns Vilkår, Medierådet for børn og unge og Center for Digital Pædagogik. Planen skal dække følgende:

- Arbejdsgiver skal indhente børneattest ved alle ansættelser i kommunen, hvor personen som led i ansættelsesforholdet har direkte kontakt til børn og unge. Det gælder også for studerende, frivillige foreninger samt eksterne aktører, der løser opgaver for kommunen, hvis de har direkte kontakt med børn og unge.
- Hver enkelt dagtilbud, skole samt Sundhedsplejen er forpligtet til at lære barnet og den unge om dets rettigheder, krop og egne grænser, f.eks. ved systematisk at arbejde med barnets sociale og personlige kompetencer, herunder håndteringen af kommunikationsformer som sociale medier.

- Hver enkelt skole, dagtilbud mv. skal drøfte, hvordan den løbende skærper opmærksomheden hos medarbejdere og andre voksne omkring barnet, f.eks. ved fokus på "børns signaler" og "tegn på omsorgssvigt"
- Det skal præciseres over for alle medarbejdere, at de i deres arbejde har pligt til at være opmærksomme på forhold, der bekymrer dem, eller forhold der er direkte forkerte – evt. strafbare. Og at de i sådanne tilfælde har pligt til handling.
- I den enkelte skole og dagtilbud skal spillereglerne for omgangsformen mellem børn og voksne drøftes. Da mennesker kommer med forskellige normer, er det vigtigt at få afstemt med hinanden, hvad der gælder på netop vores arbejdsplads.

Nedenfor følger en række spørgsmål, som er velegnede til en debat om normer:

- Har vi den nødvendige viden om børns normale seksuelle adfærd?
- Kender vi til børnene og de unges oplevelser på sociale medier?
- I hvilket omfang kan voksne være alene med børn/unge?
- Hvor kan voksne være alene med børn/unge?
- Sender vi nye medarbejdere alene på tur med børn/unge?
- Har vi regler for, hvem der sover sammen med børn/unge, når man er på f.eks. lejrskole?
- Må en voksen køre alene med børn/unge i bil?
- Går vi i bad/klæder om sammen med børn/unge?
- Kontakter vi børn/unge i fritiden personligt/telefonisk/via sms/sociale medier m.m.
- Er det ok at give børn/unge knus, kys, kram?
- Hvilket sprog taler vi indbyrdes som voksne og i forhold til børnene?
- Hvilke ord bruger vi om seksuelle handlinger og kønsorganer?
- Hvad er acceptabel påklædning?
- Er der situationer, som kan opfattes som kontroversielle, som der skal laves regler om f.eks. besked til nærmeste leder og notatpligt?
- Hvordan fastholdes spillereglerne i medarbejdergruppen (f.eks. skrives ned, sættes på opslagstavlen, tages op med faste mellemrum mv.)?
- Hvordan introduceres nye medarbejdere til retningslinjerne?
- Hvordan meldes retningslinjerne ud til forældre, forældrebestyrelsen og andre voksne samarbejdspartnere?

4 Handleplan: Professionelles reaktioner på overgreb

De fleste professionelle bliver påvirket følelsesmæssigt, når de møder børn og unge, der har været udsat for omsorgssvigt i deres opvækst. Det gælder ikke mindst, når det drejer sig om seksuelle overgreb. Seksuelle overgreb vækker ofte dybe følelser af afsky, vrede og fordømmelse.

De kulturelle normer og grænser for omgangen mellem voksne og børn og unge imellem er foranderlige. Også i en personalegruppe kan der være forskellige holdninger til, hvor grænserne går mellem accepteret adfærd og grænseoverskridende adfærd. Voksne kan føle sig usikre, når det gælder spørgsmålet om, hvad normal seksuel adfærd er eller hvad viden om seksualitet er for børn på forskellige alderstrin. Hvordan skelner vi mellem en normal og en bekymrende udvikling?

Tvivl er en drivkraft

Tvivl er en vigtig drivkraft i arbejdet med mistanke om f.eks. seksuelle overgreb, og den kan være både konstruktiv og professionel. Det afgørende er, at du arbejder med tvivlen som et vilkår og den ikke bliver en barriere for at handle. I den forstand er det professionelt at være i tvivl. Når der opstår en mistanke om seksuelle overgreb, som ikke umiddelbart kan bekræftes, er det vigtigt, at du fastholder en åben tilgang og ikke på forhånd enten udelukker eller fastholder, at barnet har været udsat for seksuelt overgreb.

Når der opstår mistanke om seksuelle overgreb, skal du være opmærksom på, at der hos professionelle, såvel individuelt som i en personalegruppe, kan opstå uhensigtsmæssige reaktioner og handlinger. Nogle af de processer, der kan opstå er benægtelse, normalisering, bagatellisering, hjælpeløshed eller dramatisering. Ved at skabe faglig opmærksomhed på disse reaktioner og ved at lade dem indgå i den faglige refleksion minimeres risikoen for, at de påvirker de professionelles reaktioner og handlinger på en uhensigtsmæssig måde. Som ureflekteret reaktioner kan de enten føre til handlingslammelse eller det modsatte. Læs mere i publikationen "Den professionelle tvivl", som findes på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside.

Må du tale med barnet?

Mange bliver i tvivl, når der opstår en bekymring eller mistanke om f.eks. seksuelle overgreb mod et barn. Hvor meget må jeg tale med barnet? Kommer jeg til at ødelægge den politimæssige efterforskning?

Eksempel på spørgsmål du kan stille til barnets udsagn:

En 10-årig pige fortæller til sin klasselærer: Pigen: Jeg kan ikke li' at være alene hjemme med min far. Han piller ved mig.

Klasselæreren: Hvad gør din far, når han piller ved dig?

Pigen: Han rører ved min tissekone. Han kommer ind på mit værelse om aftenen, når jeg er gået i seng. Han stikker hånden ind under dynen og rører ved min tissekone.

Klasselæreren: Det er godt du har fortalt det til mig. Jeg vil hjælpe dig, for voksne må ikke røre ved børns tissekoner på den måde.

Klasselæreren orienterer skolelederen om samtalen. Skolelederen sender en underretning til Børne- og Ungeafdelingen uden at orientere forældrene om underretningen.

Du må gerne lytte til og stille forståelses- eller afklarende spørgsmål til barnet.

Hvis der senere skal udarbejdes en underretning eller foretages en politianmeldelse, vil samtalen med barnet indgå som et af elementerne i den beskrivelse, som fagpersonen skal videregive. Afhøring er barnet er politiets opgave. Detaljerede spørgsmål om hændelsen, omfang, tidspunkt for overgrebene osv. er spørgsmål, som politiet stiller i forbindelse med afhøringen af barnet.

5 Handleplan: Almindelig og skærpet underretningspligt

Almindelig underretningspligt

For alle borgere gælder ifølge Barnets Lov § 135, at de har pligt til at underrette de sociale myndigheder, *"hvis de får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældre eller anden opdragelses side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundheds eller udvikling i fare"*.

Skærpet underretningspligt

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv har skærpet underretningspligt i henhold til Barnets Lov §133 med tilhørende bekendtgørelse.

Den skærpede underretningspligt betyder, at du skal underrette Børne- og Ungeafdelingen, hvis du under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage:

- at et barn eller ung under 18 år kan have behov for særlig støtte
- at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de kommende forældres forhold
- at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte efter Barnets Lov på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undervisningspligten
- at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

Ansaret for den skærpede underretningspligt påhviler den enkelte fagperson – ikke afdelingen eller ledelsen. Underretning under den skærpede underretningspligt kan ikke ske anonymt.

Hvad skal underretningen indeholde?

Indholdet i en underretning bør være så konkret og objektivt beskrivende som muligt. Underretningen bør:

- Angive ajourførte data på både børn og forældre, herunder hvem der har forældremyndigheden
- Angive konkrete datoer for episoder og beskrive dine observationer. Konkret: Hvad er observeret hvornår og under hvilke omstændigheder?
- Undlade tolkninger og vurderinger
- Beskrive barnets fysiske psykiske og sociale forhold
- Beskrive barnets ressourcer
- Beskrive barnets vanskeligheder
- Anføre om forældrene er orienteret om underretningen, og hvis ikke, så skal dette begrundes i underretningen

Til underretning bruges underretningsskemaet. Hvis der er brug for rådgivning eller hjælp til underretningen, kan man kontakte Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen. Se kontaktoplysninger på sidste side.

Sådan behandles en mistanke om overgreb

Enhver hændelse og ethvert signal om overgreb tages alvorligt og behandles med grundighed, uanset om

bekymringen eller mistanken opstår på baggrund af en henvendelse fra en forælder eller en medarbejder – eller på anden vis. I det følgende er det beskrevet, hvad en medarbejder, en leder og områdechef skal gøre i situationer, hvor der opstår mistanke om, at der er begået et overgreb.

6 Handleplan: Handlemuligheder og handlepligt

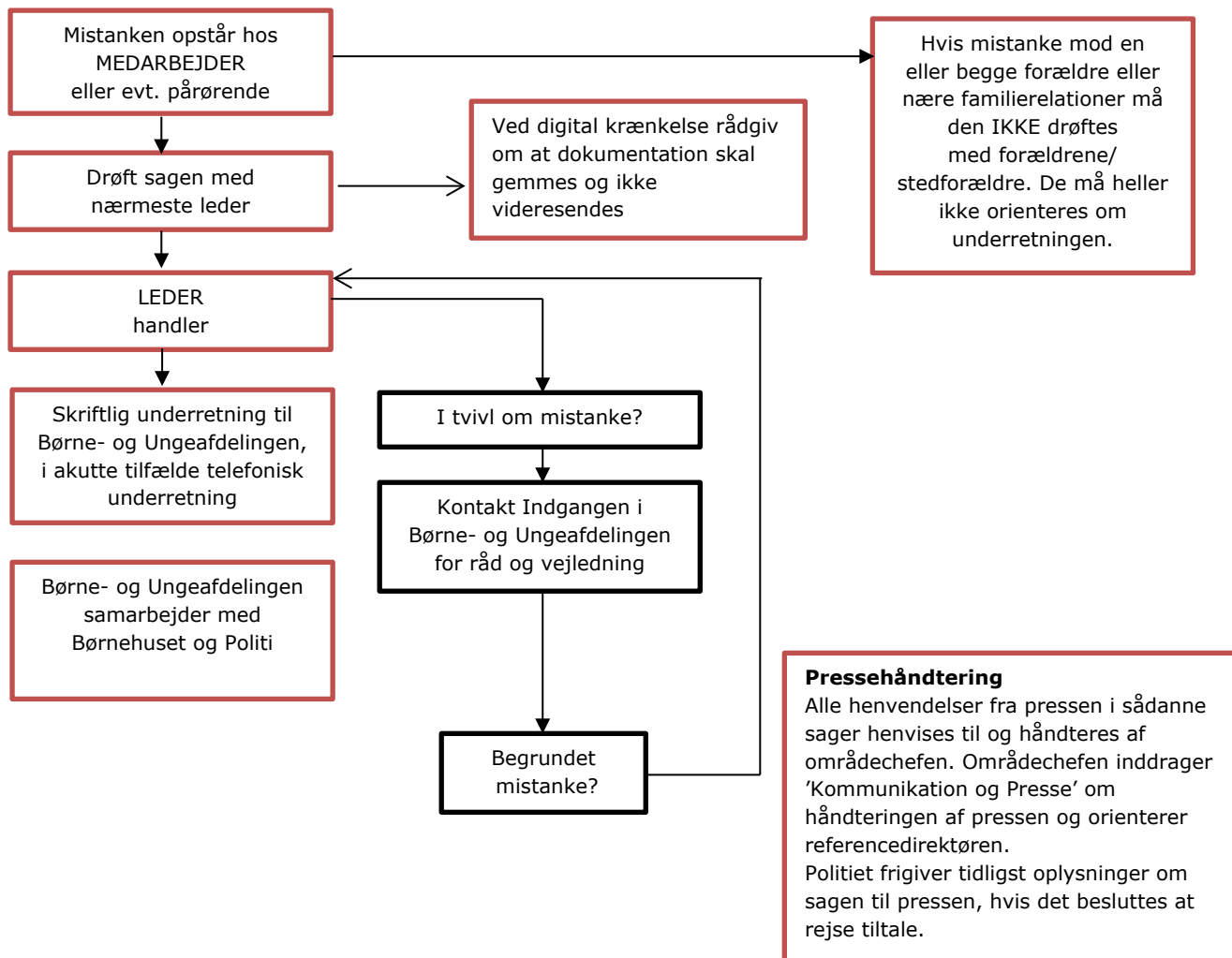
Ved bekymring	En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med et barn eller i dets familie. Her er ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til skærpet observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, med mindre bekymringen går på, om forældrene begår overgreb (fysisk, psykisk eller seksuelt) mod barnet/den unge. Bekymringssager skal du drøfte med din leder. Der kan altid søges råd og vejledning i Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen
Ved mistanke	Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler f.eks. om, at barnet/den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller har været udsat for en fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger du har fået fra anden side. Disse sager skal som hovedregel føre til en underretning. Der kan søges råd og vejledning i Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen.
Ved konkret viden	Konkret viden handler om de situationer, hvor et barn har været udsat for en konkret handling i form af overgreb fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet selv eller fra vidner eller fra tilståelse fra krænkeren. I sådanne situationer skal du underrette.

I det følgende vil der for hver af de forskellige situationer blive vist et skematisk forløb over sagsgangen. Det anbefales, at beskrivelsen altid læses. De skematiske oversigter kan ikke stå alene.

I det følgende er forløbet skematisk vist, og arbejdsgangen beskrevet ved situationer.

- Mistanke mod forældre eller andre i forældres sted
- Mistanke mod én i barnets netværk eller mod en ukendt
- Mistanke mod en kommunalt ansat
- Når børn og unge krænker børn og unge under 18 år

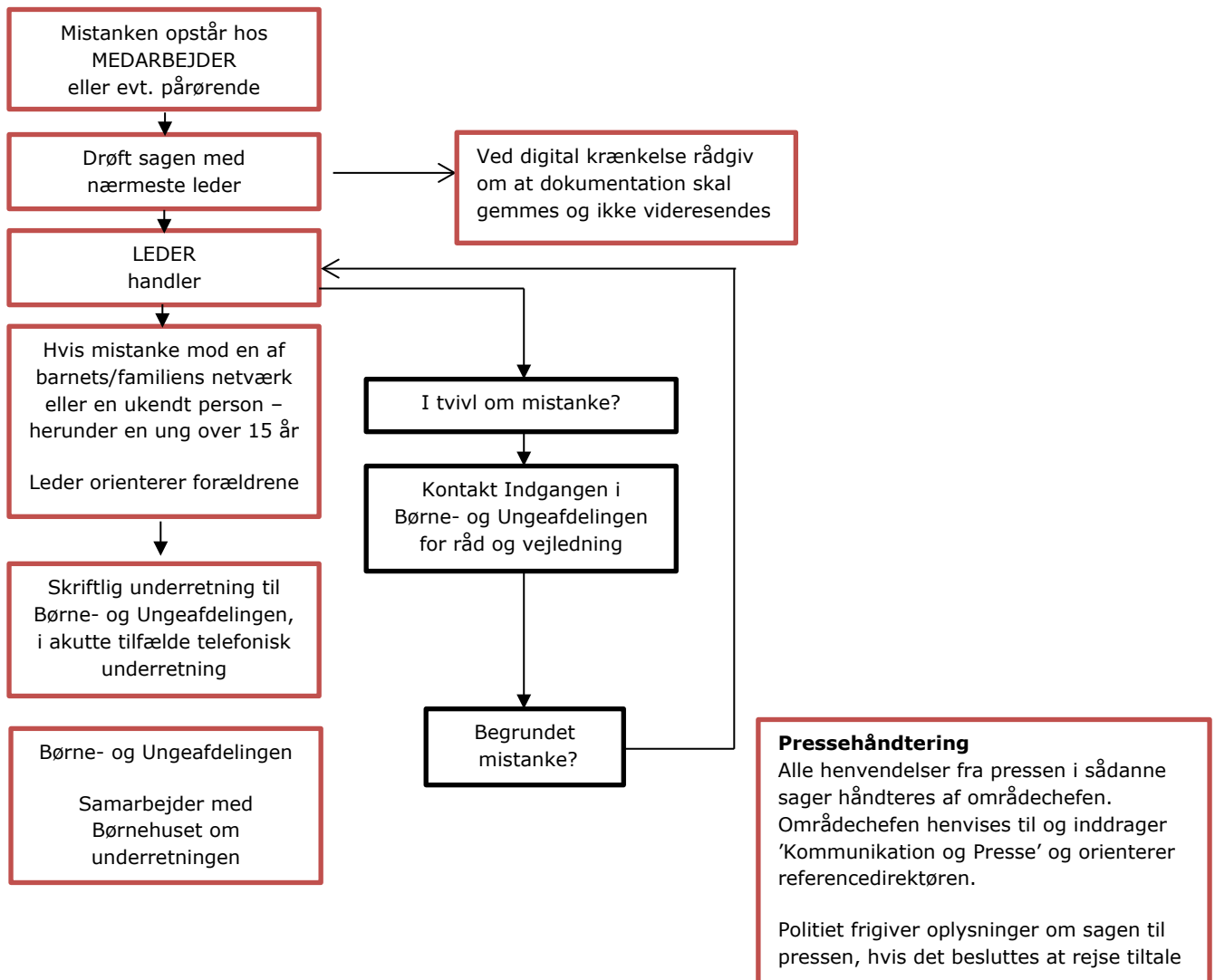
7 Handleplan: Ved mistanke mod forældre eller andre i forældres sted

Hvad er medarbejderens opgaver?	• Tal ikke med forældrene/stedforældre om mistanken. • Drøft din mistanke med din leder eller Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen • Orienter din leder om mistanken • Skriv hvilke konkrete og faktuelle tegn, signaler og hændelser, der ligger til grund for mistanken ned – undgå at tolke • Hvis det omhandler digital krænkelse, så rådgiv om at dokumentation om krænkelsen skal GEMMES f.eks. screenshots, film, beskeder fra krænker eller venner og bekendte, som skriver om krænkelsen. Dokumentationen skal i videst muligt omfang indeholde navn, dato mv. Materialet må IKKE videregives. • Lyt til barnet/den unge, men gå ikke i detaljer om det mulige overgreb. Undgå at spørge ind eller afhøre barnet • Vis omsorg for barnet, som normalt ikke må modtage krisehjælp, før en eventuel videoafhøring er afsluttet • Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen
Hvad er lederens opgave?	• Tal ikke med forældrene eller stedforældre om mistanken • Som leder er du ansvarlig for at sende underretning til Børne- og Ungeafdelingen • Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette Børne- og Ungeafdelingen • Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen og bede om vejledning i forhold til, om der skal foretages en underretning • Hvis der er tale om en digital krænkelse, så aftal med Børne- og Ungeafdelingen, hvordan krænkelsen stoppes og materialet slettes • Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning. Hvis ikke det er tilfældet orienter medarbejderen om, at vedkommende fortsat vil kunne bruge sin personlige underretningspligt • Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i den tid, der går, mens underretningen behandles i Børne- og Ungeafdelingen.
Når underretningen er afleveret	• Når underretningen er afleveret, vurderes den inden for 24 timer. Underretter vil modtage en mundtlig tilbagemelding også inden for 24 timer • Som hovedregel afholder Børne- og Ungeafdelingen først en børnesamtale med det pågældende barn • Derefter vurderes underretningen med en ledelsespersion i Børne- og Ungeafdelingen ud fra oplysningerne. Det vurderes, om der skal ske en politianmeldelse, og om Børnehuset skal inddrages. Der sker altid kontakt til Børnehuset, hvis det vurderes, at der skal ske en politianmeldelse • Politiet og Børnehuset kan kontaktes for rådgivning før eller efter vurderingen • Fasthold en normal hverdag for barnet. Tryghed og forudsigelighed er

	vigtig i en utryk og kaotisk situation • Børne- og Ungeafdelingen iværksætter hjælp og støtte til barnet/forældre.
--	---

8 Handleplan: Ved mistanke mod én i barnets netværk eller én ukendt

Hvad er medarbejderens opgaver?	• Drøft din mistanke med din leder eller Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen • Skriv hvilke konkrete og faktuelle tegn, signaler og hændelser, der ligger til grund for mistanken ned, undgå at tolke • Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, skriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke ned – undgå at tolke • Hvis det omhandler digital krænkelse, så rådgiv om at dokumentation om krænkelsen skal GEMMES f.eks. screenshots, film, beskeder fra krænker eller venner og bekendte, som skriver om krænkelsen. Dokumentation skal i videst muligt omfang indeholde navn, dato mv. Materialet må IKKE videresendes. • Lyt til barnet/den unge, men gå ikke i detaljer om det mulige overgreb. Undgå at spørge ind eller afhøre barnet • Vis omsorg for barnet, som normalt ikke må modtage krisehjælp, før en eventuel videoafhøring er afsluttet • Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen.
Hvad er lederens opgave?	• Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken, herunder ansvarlig for at sende underretning til Børne- og Ungeafdelingen. • Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette Børne- og Ungeafdelingen. • Hvis du er i tvivl kan du kontakte Indgangen i Børne- og Ungeafdelingen og bede om vejledning i forhold til, om der skal foretages en underretning • Forældrene skal som udgangspunkt orienteres, inden der fremsendes underretning, men overvej evt. med Børne- og Ungeafdelingen, hvornår og hvordan forældrene skal orienteres og inddrages • Hvis der er tale om en digital krænkelse, så aftal med Børne- og Ungeafdelingen om, hvordan krænkelsen stoppes og materialet slettes • Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning. Hvis det ikke er tilfældet, orienter da din medarbejder om, at vedkommende forsat vil kunne bruge sin personlige underretningspligt • Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i den tid, der går, mens udredningsprocessen foregår i Børne- og Ungeafdelingen • Tal ikke om din mistanke eller viden med nogen, der ikke er involveret i sagen
Når underretningen er afleveret	• Når underretningen er afleveret, vurderes den inden for 24 timer. Underretter vil modtage en mundtlig tilbagemelding også inden for 24 timer • Børne- og Ungeafdelingen vurderer den enkelte sag i samarbejde med Børnehuset med hensyn til, hvem det er relevant at orientere om sagen og hvornår

	• Fasthold en normal hverdag for barnet. Tryghed og forudsigelighed er vigtigt i en utryk og kaotisk situation • Børne- og Ungeafdelingen iværksætter hjælp og støtte til barnet/forældre.
--	--

9 Handleplan: Ved mistanke mod en ansat i Halsnæs Kommune – nedsættelse af Task Force

I tilfælde, hvor en mistanke om overgreb retter sig imod en kommunalt ansat, fremsendes underretningen som i andre tilfælde. Derudover nedsættes en Task Force, som arbejder med håndtering af de øvrige børn, forældre, ansatte, samarbejdspartnere samt den mistænkte (bl.a. vedkommendes retssikkerhed).

Task Force

Task Force består af følgende personer:

- Referencedirektøren for det pågældende område
- Områdechefen for det pågældende område
- Den eller de lokale ledere fra den aktuelle kommunale virksomhed
- Socialchefen eller leder af myndighedsområdet i Børne- og Ungeafdelingen

Task Force gruppen kan indhente relevant ekspertbistand fra nedenstående:

- Personalejuridisk konsulent fra Personaleservice
- PPR
- Kommunikation og Presse
- Personalet i dagtilbud/skole
- Forældre i dagtilbud/skole

Task Forcen varetager følgende opgaver:

- Planlægger og koordinerer det videre forløb, herunder orientering af og kontakt til leder af Kommunikation og Presse samt leder af Personaleservice.
- Opfølgning i forhold til den potentielt krænkede og familien
- Hvis Børne- og Ungeafdelingen har besluttet at politianmelde medarbejderen, har Task Forcen ansvaret for i samarbejde med Politiet at afgøre, hvornår og hvordan medarbejderen orienteres om politianmeldelsen, samt hvornår og hvordan den ansatte og forældregruppen skal orienteres. Dette kan ske i samarbejde med Børnehuset og skal altid afstemmes med referencedirektøren.
- Hvis Børne- og Ungeafdelingen har besluttet IKKE at politianmelde den ansatte, har Task Forcen ansvar for at informere de relevante parter om, hvad fagområdet skal sætte i gang for at udrede en mistanke mod medarbejderen.

Ledere af dagtilbud og skoler kan få støtte og vejledning hos cheferne for Børn, Unge og Læring og Social Service og Familier, hvis de har mistanke om at en ansat har begået et overgreb mod et barn.

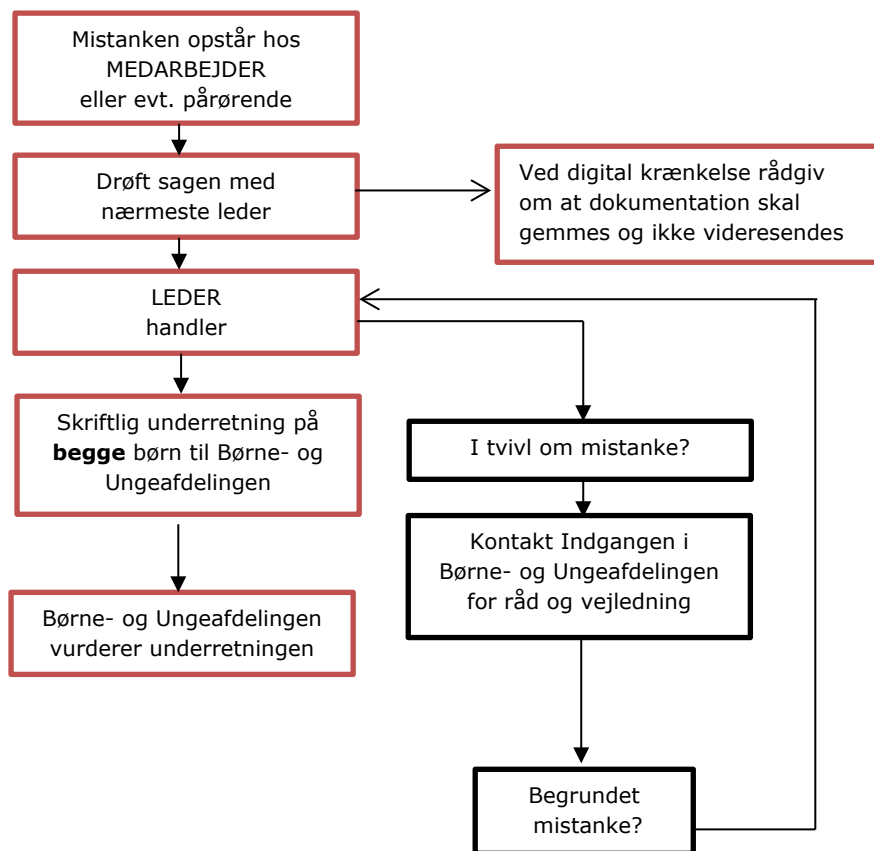
Hvad er medarbejderens og lederens opgaver?	• Notér hændelser og de videre handlinger i forhold til jeres konkrete viden. Er det forældre, der kommer til dig med en bekymring om et seksuelt overgreb på deres barn – bed forældrene om at skrive deres samtale med barnet ned. • Hvis det omhandler digital krænkelse, så rådgiv om at dokumentation om krænkelsen skal GEMMES f.eks. screenshots, film, beskeder fra krænker eller venner og bekendte, som skriver om krænkelsen. Dokumentationen skal i videst muligt omfang indeholde navn, dato mv. Materialet må IKKE videresendes. • Som leder tag dig tid til at tænke og vurdere tyngden af den skriftlige og mundtlige viden, du har fået. Hvad er observeret? Hvornår er det observeret? Hvor er det observeret? Og hvilke personer er involveret? • En medarbejder som orienteres om mistanke om overgreb har ansvar for at kontakte sin leder og orientere om mistanken. Hvis mistanken er rettet mod lederen skal medarbejderen rette henvendelse til områdechefen, som også har ansvar for at underrette referencedirektøren. • Områdechefen har ansvar for at kontakte Socialchefen eller leder for Børne- og Ungeafdelingen, der indkalder Task Force for Overgreb. • Hvis der er tale om en digital krænkelse, så aftal med Børne- og Ungeafdelingen, hvordan krænkelsen stoppes og materialet slettes
---	--

Hvad er Task Forcens opgaver?	Leder af Børne- og Ungeafdelingen aftaler med den aktuelle områdechef, hvem der skal indkaldes i Task Forcen. Henvendelsen gives højeste prioritet. • Mødes straks og gennemfører mødet, selvom flere medlemmer kan være forhindret i at deltage. • Orienterer referencedirektøren og begynder at koordinere og planlægge det efterfølgende forløb
Hvad er Task Forcens opgaver? Hvis der er grundlag for politianmeldelse er opgaverne:	Afklarer om der skal indgives en politianmeldelse. Dette sker evt. i Børne- og Ungeafdelingen i samspil med Børnehuset. Konkret vil det være nærmeste leder, som skal anmelde hos politiet, hvis dette ikke sker i Børnehuset. • At aftale i samarbejde med Politiet, hvordan den mistænkte medarbejder orienteres om politianmeldelsen. Fritagelse for tjeneste sker som udgangspunkt på et møde mellem den ansatte, nærmeste leder og personalejuridisk konsulent fra Personaleservice. Den faglige organisation skal inddrages, hvis den ansatte ønsker det. • At koordinere, hvornår og hvordan forældrene skal informeres om den konkrete mistanke (under hensyntagen til tavshedspligten). Der skal ske en klar fordeling af ansvar og opgaver fx orientering om tavshedspligten og hvad det betyder for forældrenes viden, erfaringer

	med forældres eventuelle utryghed ved at sende deres børn i daginstitutionen/skolen samt bekymringer for børnenes og de unges reaktioner. Orientering om at forældrene kan henvende sig til stedets leder, områdechefen eller politiet, hvis de har oplysninger, der kan være med til at belyse sagen. • At koordinere hvornår og hvordan de øvrige ansatte skal orienteres, at der er rettet mistanke mod en kollega for at have begået overgreb mod et barn, at sagen er ved at blive undersøgt, og det aktuelle område og politiet er inddraget. Personalet orienteres om, at de har personlig tavshedspligt, dvs. at de ikke kan diskutere sagen med personer uden for personalegruppen. De orienteres desuden om muligheden for støtte og rådgivning fra konsulenter, herunder psykologer • Den kommunale virksomhedsleder har kontakt til den mistænkte medarbejder under hele sagen og har ansvar for, at den ansatte vejledes om hjælp og støtte gennem arbejdspladsen (herunder krisehjælp fra Falck Health Care), fagforening mv. • Børne- og Ungeafdelingen har kontakt til Børnehuset, herunder politiet under politisagens behandling. • I tilfælde af sigtelse, tiltale, tiltalefrafald, dom mv. koordinerer Task Forcen, hvordan de involverede parter orienteres. • At vurdere i den konkrete sag, om det er relevant og hensigtsmæssigt at orientere andre forældre og bestyrelsen. • Ved orientering af forældrekredsen deltager lederen og evt. områdechefen. Og efter vurdering kan der ske deltagelse af politi, psykolog og Børne- og Ungeafdelingen. • Det skal overvejes om også forældre til tidligere indskrevne børn/unges skal indkaldes til orienteringsmøde. • Mødets indhold og tidspunkt fastsættes i samarbejde med politiet. • Ved orientering af tredje part skal der være opmærksomhed på tavshedspligt
Hvis der ikke er grundlag for politianmeldelse?	• At informere de relevante parter, om at der ikke er grundlag for at politianmelde. • Der ansattes leder har ansvaret for at den ansatte vejledes om hjælp og støtte gennem arbejdsplads, fagforening mv. Der skal desuden vejledes om retten til bisidder. Lederen skal orientere om muligheden for krisehjælp. • Den ansattes nærmeste leder kan rekvirere hjælp fra konsulenter i fagområdet og personalejuridisk konsulent fra Personaleservice. • Det skal bemærkes, at en borger altid har mulighed for at anmelde en sag til politiet.
Kontakten til barn og forældre	• Børne- og Ungeafdelingen har ansvaret for rådgivning og støtte til barnet og forældrene under forløbet og efterfølgende.
Pressehåndtering	• Henvendelse til og fra pressen skal koordineres mellem referencedirektøren, områdechef og politiet. Kommunikation og Presse inddrages hurtigst muligt.

Sagens afsluttes	• Ved domsfældelse tager områdechefen kontakt til personalejuridisk konsulent i Personaleservice og drøfter den ansattes arbejds- og ansættelsesforhold. • Hvis den ansatte frifindes eller sagen frafalder, afholder områdechefen møde med leder, ansatte og personalejuridisk konsulent fra Personaleservice om evt. genoptagelse af arbejdet. • Områdechefen og lederen vurderer, på hvilken måde forældre, personale, bestyrelse og forældrekredsen skal orienteres. • Når sagen er afsluttes, iværksættes en procedure, som afhænger af den trufne afgørelse. Uanset sagens udfald lægges notat med oplysninger om problemstillingen og konklusionen på personalesagen. • Hvis der er en personalesag, orienteres relevante faglige organisationer
-------------------------	---

10 Handleplan: Når børn og unge krænker børn og unge under 18 år

Krænkelser mellem børn og unge under 18 år

Hvordan vurderes det, om en seksuel handling mellem børn har været eksperimenterende lege eller overgreb?

Se på og vurder følgende:

- Er der tale om gensidig nysgerrighed og fælles eksperiment?
- Er der krav om hemmeligholdelse?
- Er der brugt magt eller trusler i børnenes samvær?
- Virker et af børnene kuert eller uvillig?
- Fremtræder der ritualistiske eller sadistiske/voldelige elementer i samværet?
- Aldersforskel og modenhed mellem børnene?

Hvad er medarbejderens opgaver?	• Overrasker du børnene i situationen, spørg dem da på en neutral måde om, hvad de laver eller leger, og hvor de evt. har set eller kender denne leg fra? Lyt til børnene og undgå at "afhøre" dem. • Drøft og afklar eventuel din viden og mistanke med en kollega, som også kender barnet eller begge børn • Orienter din leder om mistanken • Skriv hvilke konkrete og faktuelle tegn, signaler eller hændelser der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger. • Hvis du har fået din viden eller mistanke ned af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad at tolke. • Hvis det omhandler digital krænkelser, så rådgiv om at dokumentation om krænkelsen skal GEMMES f.eks. screenshots, film, beskeder fra krænker eller venner og bekendte, som skriver om krænkelsen. Dokumentationen skal i videst muligt omfang indeholde navn, dato mv. Materialet må IKKE videresendes. • Tal ikke om din mistanke med nogen, der ikke er involveret i sagen
Hvad er lederens opgave?	• Vurder medarbejderens oplysninger, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation. • Hvis du er i tvivl om ovenstående, kan du kontakte Børne- og Ungeafdelingen og i anonymiseret form bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne, herunder hvornår og hvordan forældrene orienteres og inddrages. • Der skal ved leg og aktiviteter, der vækker tvivl og bekymring om et seksuelt overgreb eller krænkelser hos forældre og personale altid foretages en underretning til Børne- og Ungeafdelingen både på det barn, der er blevet krænket og det barn, der har krænket. • Hvis det er afklaret, at det drejer sig om en voldelig eller seksuel handling, skal du, eventuelt sammen med medarbejderen, allerede samme dag indkalde og/eller orientere begge børns forældre om hændelsen. • Ved samtalen med forældrene skal du orientere om, at der skal

	indsendes en underretning til Børne- og Ungeafdelingen på hvert af børnene, så de kan få den relevante hjælp og støtte. • Hvis der i forløbet opstår mistanke om, at et af børnene har været udsat for seksuelt overgreb fra forældre eller andre i nær relation til barnet, underrettes Børne- og Ungeafdelingen med en særskilt underretning, uden at forældrene orienteres. Herefter anvendes proceduren vedrørende viden eller mistanke rettet mod forældre eller andre voksne i forældres sted. • Hvis der er tale om en digital krænkelse, så aftal med Børne- og Ungeafdelingen om, hvordan krænkelsen stoppes og materialet slettes • Støt din medarbejder i at kunne rumme den tid, der går, mens udredningsprocessen foregår i Børne- og Ungeafdelingen.
Når underretningen er afleveret	• Områdechef og leder i Børne- og Ungeafdelingen samt leder af den aktuelle kommunale virksomhed/institution (minus Politi) kan inddrages til at koordinere og planlægge indsats i daginstitutionen/dagplejen, i de få situationer, hvor der er mange børn involveret. • I disse situationer kan der være behov for at indkalde relevante fagpersoner fra PPR og Børne- og Ungeafdelingen, for sammen at tilrettelægge støtte til de enkelte børn, børnegruppen og personalet. • I de fleste situationer vil underretningen give anledning til, at Børne- og Ungeafdelingen igangsætter en undersøgelse af begge børns forhold. Efterfølgende vil der blive iværksat støtte til familierne, hvis undersøgelsen viser, at der er behov for særlig støtte.

11 Handleplan: Når underretningen er modtaget i Børne- og Ungeafdelingen

Børne- og Ungeafdelingens opgaver og samarbejde med Børnehuset

Underretninger med mistanke om overgreb sendes til Indgangen i Børne og Ungeafdelingen. I henhold til Barnets Lov §136 vurderes alle underretninger inden for 24 timer med henblik på, om barnet eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der er behov for at igangsætte en indsats her og nu.

I sager om overgreb er det første, der sker, at Børne- og Ungeafdelingen taler med barnet om bekymringen. Som bisidder for barnet deltager en voksen oftest fra daginstitutionen eller skolen, som barnet kender godt og er tryk ved.

Hvis Børne- og Ungeafdelingen på baggrund af samtalen og øvrige oplysninger vurderer, at der er tale om overgreb eller mistanke om overgreb, skal der laves en børnefaglig undersøgelse efter Barnets Lov § 20.

Undersøgelsen sker i samarbejde med Regionens Børnehus jf. Barnets Lov § 125-126. I børnehusene samles relevante myndigheder for at sikre en koordineret og tværfaglig indsats af høj kvalitet. I huset møder barnet eller den unge professionelle, der er vant til at tale med børn og unge om overgreb. Det kan være politi, socialrådgivere og psykologer. Formålet er, at børn, der har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb, får en kvalificeret og skånsom indsats samlet på ét børnevenligt sted.

Børnehuset opgaver er, at

- Sikre en professionel og skånsom indsats overfor barnet/den unge i sager om overgreb
- Koordinere samarbejdet mellem de involverede sektorer
- Udrede barnets/den unges behov for hjælp og støtte efter overgreb
- Yde konsultativ sparring til myndighedsrådgivere i sager om overgreb mod børn/unge.

Det er Børne- og Ungeafdelingen, som koordinerer indsatsen ift. det enkelte barn sammen med Regionens Børnehus, Politi og barnets dagtilbud/skole.

Politiets rolle i sager om overgreb

I tilfælde, hvor der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold, vil politiet af egen drift eller efter anmeldelse indlede en efterforskning med henblik på at vurdere, om der er grundlag for strafforfølgelse i sagen.

- Når anmeldelsen modtages hos politiet, vurderes den nøje af ledelsen og sagsbehandler. Anmeldelser vedrørende overgreb mod børn prioriteres højt og indsamling af nødvendige oplysninger påbegyndes straks.
- Når anmeldelsen er indgivet og der indledes efterforskning, er politiet den styrende instans, og det er vigtigt for alle samarbejdspartnere at koordinere det videre forløb tæt med politiet. Når politiet efterforsker en sag vil hensynet til efterforskningen ofte gå forud for andre hensyn.

- Politiet rekvirerer evt. retsmedicinsk undersøgelse. Som en del af efterforskningen skal barnet i relevante tilfælde undersøges for skader/spor efter overgrebet. Disse ting sikres og dokumenteres med henblik på senere bevis i sagen. Undersøgelsen foretages af specialuddannede læger.
- I sager vedr. overgreb mod børn er det ofte vidneudsagn fra børnene, der skal bære sagen igennem, fordi der sjældent findes fysiske beviser på overgreb. I disse sager kan vidneudsagn afgivet af børn til og med 12 år optages og afspilles i retten som bevis i sagen. Den nedre aldersgrænse for afhøring af børn er flydende og vurderes i hvert enkelt tilfælde af politiet i samråd med de samarbejdspartnere, som er involveret i sagen – som oftest vil der ikke ske afhøring af børn under 4 år. Videoafhøring vil typisk blive foretaget i Børnehuset.
- Det er meget vigtigt, at vidneudsagnene er så autentiske som muligt, og politiet vil oftest afhøre barnet så tidligt som muligt i forløbet. Det er derfor af afgørende betydning for sagen, at barnets forklaring ikke påvirkes. Der kan også blive tale om afhøring af personer i barnets nærmiljø, herunder personale i den eller de berørte institutioner.
- Politiet afgør, om der kan rejses sigtelse. Når politiet har foretaget den indledende efterforskning og der er skabt fornødent overblik over sagen, tager politiet stilling til, om der skal rejses sigtelse i sagen. Sagen kan også være af en sådan beskaffenhed, at der kan blive tale om anholdelse med henblik på varetægtsfængsling af hensyn til den videre efterforskning.
- Generelt i disse sager kan det være særdeles vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt grundlag til, at der kan rejses sigtelse/tiltale i sagen. I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at politiet indstiller efterforskningen, uden der bliver rejst sigtelse i sagen. Sagen bliver henlagt, og politiet fremsender skrivelse til de involverede parter i sagen om den trufne afgørelse. Såfremt der har været rejst sigtelse i sagen, eller der er foretaget videoafhøring af barnet, kan anklagemyndigheden opgive påtale, såfremt der ikke findes tilstrækkeligt grundlag for at rejse tiltale mod den mistænkte. En henlæggelse af en sag betyder ikke nødvendigvis, at sagen ikke fortsætter i kommunen som en socialfaglig sag.
- Har der været rettet mistanke mod en ansat i dagtilbud, skole eller lignende, kan politiet efter ønske og en konkret vurdering i hver enkelt sag, eventuelt deltage i informationsmøde med personale og evt. også deltage i informationsmøde med forældregruppen. Politiets oplysninger kan være begrænset til generelle oplysninger om den foretagne efterforskning, jf. reglerne om tavshedspligt.

12 Handleplan: Vigtige telefonnumre og links

Børne- og Ungeafdelingen

Kontaktes via Halsnæs Kommunes
hovednummer: Telefon 4778 4000
Mail: underretning@halsnaes.dk
Åbningstid:
Mandag-tirsdag kl. 10-14
Torsdag kl. 10-17

Politi

Uden for kommunens åbningstid kontaktes
Nordsjællands Politi, telefon 114 døgnet
rundt.

Uden for kommunens åbningstid kontaktes
Børne- og Ungeafdelingens sociale døgnvagt
via Politiet

Børn, Unge og Læring

Nærmeste leder kontaktes først.
Derefter kontaktes chefen for Børn, Unge og
Læring. Træffes chefen ikke, kontaktes
referencedirektøren

Links og gode råd

Det anbefales at emnet drøftes på et personalemøde i
forhold til den specifikke målgruppe, som I arbejder med.
Der findes velegnede undervisningsmateriale om emnet,
hvoraf noget er målrettet grupper, hvor der bør være særlig
opmærksomhed på emnet, f.eks. anbragte børn, børn med
handicap og børn med psykisk funktionsnedsættelse

www.sbst.dk Overgreb | Social- og Boligstyrelsen - herunder
Socialstyrelsens Videnscenter for Sociale Indsatser ved Vold
og Seksuelle Overgreb mod børn (SISO)

www.bornsvilkar.dk

www.redbarnet.dk – omhandler bl.a. digitale krænkelser

www.forebygovergreb.dk – omhandler overgreb blandt
personer med funktionsnedsættelser